

DELAVSKA

POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, poš. pr. 104.Ček, račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1—Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 2:25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 18.

Sreda 2. marca 1927.

Leto II.

Predlogarji in nadlogarji.

Krščanski socialci, ki so za vžitkarje pri slovenskih klerikalcih, mislijo, da sede trdno na osedlanem konju. Na konju posebno sedaj, ko grejejo tudi oni svoj preluknjani lonček pri vladnem, režimskem, smrdečem ognjišču. Porasla je njihova korajža, porasel jim je pogum, zrasel pa tudi prav na smešen način že oguljeni greben. Porasli pogum pa kažejo le v neverjetni zgovornosti, bahavosti in pomilovanja vredni predrznosti.

Le poglejmo te siromake! Za prihodnjo skupščino Delavske zbornice, ki se bo vršila na Jožefovo v Ljubljani, so že objavili v svoji krivi »Pravici« cel kup predlogov, resolucij, zahtev in protestov. Na praznik sv. Jožefa, kranjskega in njihovega patrona, se bodo široko ustili, repenčili. Mesto, da bi po vzgledu svojega patrona kazali vsaj na praznik patrona ponižnost, iskrenost in človeško poštenost. Kako grdi so ti prevžitkarski krščanski socialci!

Kdor pregleda vse objavljene predloge in resolucije, bo videl, da so vse, prav vse le prepis zahtev, ki jih razredne strokovne organizacije že leta in leta zastopajo in zagovarjajo. Od hišnih poslov, preko kavarniških, gostilniških uslužbencev in tovarniških delavcev, do bolnikov in onemoglih revežev se nanašajo njihove resolucije.

Cemu pa treba sedaj resolucij? Sedaj treba pravilnikov obratnih zaupnikov, treba starostnega zavarovanja. Grdobija brez primere pa, če si laste klerikalci sedaj v teh vprašanih iniciativo.

Za kavarniške uslužbence se vlečejo. Naj pa raje kar izvedejo svoje »človekoljubne« tendence v svoji Unionski kavarni. Pod patronanco celega Unionskega, upravnega odbora delajo tam uslužbenci po dvajset in več ur na dan. Vrh tega pa jih s krščansko ljubeznijo še gnjavijo, maltretirajo in pasje plačujejo.

Pa tudi za obratne zaupnike so naši krščanski socialci! V Pollakovo tovarno naj pogledajo, pa bodo videli, kako tam ne funkcionirajo obratni zaupniki. Važnejše je bilo za enkrat, da je dobila Pollakova to-

varna z Mestno hranilnico ljubljansko ugodne »poslovne zveze«, za obratne zaupnike pa je resolucija tudi že nekaj, tako sodijo krščanski socialci.

Poselski red naj dobi zakonito moč in veljavo. Tudi to zahtevajo v svoji resoluciji. Napravite red in poskrbite za človeško in človeka vredno življenje služkinjam v krščanskih in fajmoštverskih hišah!

Pregovor pravi: prevžitkarja ni noben gospodar vesel. Posebno še, če je siten, betežen in za nameček še hudoben. In prevžitkarska družina krščanskih socialcev je poleg vsega res še hudobna. V tej hudobiji svoji bodo sedaj trobili po svetu, kaj vse so oni dosegli. Rečemo pa: za vse, kar zahtevajo prevžitkarji, je že na cente resolucij v Beogradu. Na cente protokoliranih in neprotokoliranih resolucij, prebranih in neprebranih zahtev. Mesto, da mečejo sedaj na te kupe nov papir, naj raje pohite za delom. Sicer bo že davno potekla prevžitkarska pogodba z radikali, preden si bodo klerikalni socialni politiki zavihali rokave.

Odkrito povemo: delavstvo ne sodi klerikalne politike samo po njihovih socialno političnih resolucijah. Delavstvo ve: klerikalci so soodgovorni za vse delo, nedelo in vse grehe sedanje vlade. Socialna politika pa ne bo maskirala težkih grehov, ki jih je in bo zagrešila vlada.

Povedali smo, da so vse resolucije le slaba kopija starih socialističnih zahtev. Pravimo pa: Nesprejemljiva pa bo zanje zahteva, da se podaljša stanovanjska zaščita in za krščanske socialce posebno prijetna bo zahteva, da se takoj, pa takoj odpravi davek na ročno delo. Davka na ročno delo, ki bo v vsej strahoti grabil delavcu nezadostne zaslužke, ne bo nadomestila zahteva po odpravi privatnih posredovalnic.

Dvakrat prevžitkarji so krščanski socialci. Na prevžitku pri klerikalcih hočejo imeti prevžitek tudi pri starih socialističnih socialno-političnih zahtevah. Minister Gosar mora biti le lepe prevžitkarske in predlogarske, gobezdave in demagoške krščansko socialistične tovaršije resnično vesel in nanjo ponosen.

Govor oblastnega poslanca sodr. Grčarja na seji mariborske skupščine dne 23. februarja 1927

Ko je odredil skupščinski predsednik dr. Leskovar prehod k izvolitvi oblastnega odbora, se oglasi k besedi s. Grčar in izvaja:

Gospodje oblastni poslanci! Slišali smo deklaracije raznih strank. Mi smo od take deklaracije odustali, a mislimo, da je ravno to molčanje deklaracija, ki pove dovolj. Pri svojih izvajanjih pa so se razni govorniki že ozrli na obliko institucije, ki se danes poraja. Mislim, da je prav, ako v tem pogledu v imenu svojem in svojih tovarišev povem nekoliko misli.

Za upravo in vodstvo te države se je v pretekli dobi vršil hud boj; križali ste se dve načeli: unitarizem na eni, autonomizem oz. federalizem na drugi strani. Zmagal je unitarizem. Dobili smo unitaristično ustavo in tudi oblastna samouprava, ki je pričela danes živeti, je dete tega unitarizma. Mož, ki je očetom današnje ustave zelo blizu, dr. Laza Mar-

ković, je napisal, da je samouprava samo administrativen princip, ki nima s politično ureditvijo in organizacijo države ničesar opraviti. V bistvu povdarja ta princip edinstvo vseh državnih funkcij: ena država, ena oblast, ena moč. Ta moč, država, samoupravam samo poverava gotove posle lokalnega značaja.

Koncem koncev bi se dalo tudi na podlagi tega načela nekaj napraviti in ustvariti. Toda strastna borba okoli tega principa, ki ne vpraša po izvoru sile, ki izhaja vedno iz naroda, ta strastna borba je napravila iz načela fetiš. In ta fetišizem države in ustave je naše največje zlo in je vzrok vseh težkih razmer v naši državi. Ta fetišizem narekuje, da se oblika ne sme menjati, da je ustava nespremenljiva. Saj naša ustava nima samo slabih strani. Popolnoma naravno bi bilo, če bi prišli do spoznanja, da se da jo zmote, ki so jih napravili zmotni

ljudje, lahko tudi popraviti. Toda oni tega ne smatrajo za možno — kajti gre za fetiš. Boje se za malika.

Vse skupaj so sicer prepletkali s tenko plastjo parlamentarizma in demokratizma. Ta plast pa je laž. Kajti ta parlamentarizem, ta demokratizem ne služi ideji, temveč je fetiš. In tako je bilo mogoče, da si je pri nas pridobila vso moč uradniška hierarhija. Imel sem priliko čitati, da je neki bivši aktivni minister izjavil v narodni skupščini, da ga pri nas ni ministra, ki bi mogel delati preko svojih načelnikov in uveljavljati svojo voljo. To je krivo vsemu onemu velikemu zlu, ki teži naše ljudstvo in našo državo.

Od izvoljenih poslancev pričakuje ljudstvo sedaj, da te razmere izboljšajo. V samoupravah je vzklila ljudstvu nada na rešitev. To pa se bo moglo zgoditi samo tedaj, če se s tem spremeni dosedanj sistem, če v samouprave ne boste uvedli metod državne administracije. Zboljšanje je možno le, če se država ne bo vmešavala v samoupravne zadeve, kajti sicer bomo imeli kompetence tu in tam, isti posli se bodo vršili tu in tam, namesto poenostavljenja in ekonomiziranja uprave bo samo upravni kaos postajal večji in večji, namesto stvarnega dela bomo imeli le prepis za kompetence in le eden bo triumfiriral pri tem, to je birokratizem.

Da bo to prav jasno, naj na konkretnem vzgledu pokažem sličico naše državne administracije. V naši oblasti je zaprosila neka revna žena ubožnostne podpore pri velikemu županu. Urad je naznanil preko svojih organov stranki, da mora priložiti takšno marko, sicer se prošnja ne bo mogla obravnavati. Ta poziv je šel od vel. župana preko srezkega poglavarja in urada, ki ga je imel dostaviti, do prosilke. Ker pa žena ni imela denarja, morala si je pridobiti ubožnostno spričevalo. Tega je morala zaprositi pri mestnem magistratu, ki pa je pred izdajanjem moral odstopiti predmet najpoprej okrajnemu načelniku mesta, nato policijskemu komisarijatu in končno davčni oblasti, na kar je prosilka to spričevalo prejela. Isto pot je hodil sedaj predmet obratno do vel. župana. In to neskončno pot, ki jo je romala prošnja po vseh mogočih uradih, moramo upoštevati, ako hočemo doumeti vso absurdnost zaključka. Ko je prišla prošnja zopet do vel. župana, so jo sedaj tudi rešili, in sicer z naznanilom, da ženi ne morejo ustreči, ker za ubožnostne podpore nimajo kritja. Gospoda! Ali ne bi bilo bolje, ako bi ženi kar naprej povedali, da za podpore nimajo denarja? Koliko je bilo potov, kolika izguba uradnega časa in vendar vse zastoj, zaradi sv. birokracija. To je slika naše državne administracije. Ako boste, gospodje, uvedli take upravne metode v samouprave, potem bomo skoraj morali ustanavljati še posebne samouprave,

ki bodo imele nalogo, da razvozljajo zadeve, ki sta jih zmešali državna in samoupravna administracija. Treba bo torej upravo popraviti. Zato pa je samoupravam treba svobode. Ako naj oblastna skupščina trajno dela pod knuto višje oblasti, potem, gospodje, je boljše, da se danes razidemo.

Poglejmo pa tudi drugo stran medalje. To moram, da bi mi ne bi kdo enostransko očital, da sem avtonomist.

Druga stran je avtonomija, t. j. načelo podeljenosti državnih funkcij. Zato gre danes, gospodje, da fetišizem državne uprave ne preraste v samoupravo. Da iz samouprave ne napravite malika, da samoupravi vdahnete dušo! Gre za to, da ne pozabite, da je izvor vse moči ljudstvo in da se mora ljudski volji dati na upravo dostojnega vpliva.

To možnost imate! Volitve so dale stranki večine 45.000 glasov. Nasproti temu imamo 39.000 glasov manjšinskih strank. Tudi teh 39.000 glasov je oddalo prebivalstvo naše oblasti in v rokah večine je, da bo tudi ta del prebivalstva imel na upravo primeren vpliv. Ako boste to umeli, takrat moremo upati, da se bodo samoupravni posli opravliali tako, kakor treba in kakor želimo. Ako boste primenjali pri tem princip večine, je to istovetno s principom brutalne sile. To pa je načelo menčeststva, princip liberalizma in golega kapitalizma. Saj vi (večina) vedno povdarjate, da nočete biti kapitalistični. (Predsednik poziva g. poslanca, da govori k stvari.) V domovini parlamentarizma, v Angliji, gre sedaj stremljenje, da bi parlament sploh ne smel razpravljati drugih zadev nego onih, za katere so poslance pooblastili volilci. Glejte v Nemčijo, glejte v Švico, kjer ima ljudstvo direkten vpliv na upravo! Princip, ki velja tam kot pravo ljudstva, spoštujte tu vsaj pri skupščinski manjšini! Samo takrat, ako ne boste šli kot večinska stranka brutalno na dnevni red, bo iz samouprav moglo nekaj vzkliti. Zato stavim skupščini naslednji predlog:

»Izvolitev oblastnega odbora naj se izvrši po proporciju v smislu čl. 9. Uredbe o poslovnem redu.«

Gospodje, ne govorim mogoče tega zato, da bi kdo od nas prišel v odbor — po svoji številčni moči pri tem vendar ne pridemo v poštev. Nam gre za princip, nam gre zato, da se samoupravam vdahne duša. In vam to ne more biti težko, saj po svojih listih sami povdarjate, da je prvotna uredba o poslovnem redu spremenjena proti vaši volji!

(Predsednik dr. Leskovar tega predloga najprej ni hotel dati niti v razpravo niti na glasovanje. Šele po burni zahtevi cele opozicije se je uklonil in dal predlog na glasovanje. Proti glasovom opozicije so klerikalni poslanci predlog enodušno odklonili.)

Zasedanje mariborske oblastne skupščine.

Energični nastop naših sodrugov za interese prebivalstva in svobodo govora.

V prvi in drugi seji oblastne skupščine smo na kratko poročali, in na drugem mestu prinašamo prvi govor s. Grčarja, ki ga je imel za demokratično in proporcionalno zastopstvo v vseh odborih in odsekih skupščine. Klerikalna večina je to

našo zahtevo odklonila, da si so klerikalci, dokler so bili v opoziciji, to vedno zahtevali, in so v predsedstvo in v oblastni odbor izvolili samo svoje pristaše. S tem so se klerikalci do golega razkrinkali in pokazali, da je bilo vse njih kričanje o demo-

kraciji in proporcu samo demagogija in laž. Pri volitvah v oblastni odbor, predsedstvo in odseke so naši sodrugi oddali prazne glasovnice in s tem manifestirali svoje samostojno opozicionalno stališče.

Tretja seja oblastne skupščine, ki se je vršila v petek, 25. febr., je bila živahnjša in burnejša od prve in druge že iz razloga, ker se je na tej seji v največji naglici razpravljalo o skupščinskem poslovniku, s katerim je naša klerikalna večina pokazala svoj absolutizem in konservatizem ter pljunila na vso svojo preteklost.

Takoj po prečitaniu zapisnika zadnje seje se je javil k besedi sohr. Petejan ter zahteval, da se v zapisnik vnese, da so bile pri volitvi odsekov oddane po tri prazne glasovnice. Predsedstvo je zahtevo sprejelo. Na to je sohr. Petejan predlagal, da se naj vsi predlogi in interpelacije dobesedno prečitajo ob otvoritvi vsake seje, kakor je to v vseh parlamentih in zborih navada. Večina je ta predlog odklonila z izgovorom, da bi se s čitanjem predlogov zgubilo preveč časa. Med predlogi je bilo pet predlogov od s. Möderndorferja o potrebah v mežiški dolini in več predlogov s. Grčarja. K nujnemu predlogu za dovolitev 200.000 Din za pobiranje kužnih bolezni na živini je govoril s. Petejan, ki je povdarjal potrebo te pomoči in da bodo on in njegovi sodrugi glasovali za ta predlog, da si izvoljeni kot zastopniki industrijskega proletariata, ker smatrajo, da je mali kmet in kmečki delavec ravno tako izkoriščen in trpi pod težo kapitalističnega sistema, kakor industrijski delavec. Za ta predlog bomo glasovali tudi z upanjem, da ko bodo prišli v razpravo predlogi v korist industrijskih delavcev, bodo tudi kmečki poslanci ravno tako glasovali za te predloge. — Izjava s. Petejana je bila z odobravanjem cele skupščine vzeta na znanje.

Ko je prišel v razpravo načrt o razdelitvi dela med posameznimi odbori, je s. Petejan govoril v splošni, kakor tudi v podrobni debati. Govornik je predvsem opozarjal na nevarnost upravnega birokratizma, ki ubija vsako zaupanje ljudstva v samoupravo in ki prinaša ogromno gospodarsko škodo in zastoj. Predlagal je, da naj se za vsak odsek napravi poslovnik, ki naj precizno določa interno delo odseka, določa maksimalni čas, v katerem se ima vsak predlog in prošnje rešiti in stranko o rešitvi obvestiti. Nadalje je svaril pred strogim in partizanskim nadziranjem samostojnih občinskih uprav in proračunov. Povdarjal je nujnost odprave vseh komisarijev in izvedbo občinskih volitev.

Govornik je slednjič predlagal, da naj se ustanovi še en odsek in sicer odsek za nadziranje izvrševanja socialno-političnih zakonov. Ta predlog je utemeljil s tem, da imamo mi zakon za zaščito delavcev, kateri se v splošnem ne izvaja in od oblasti sabotira. Opozarjal je na teptanje osemurnega delovnika, na varstvo otroškega in ženskega dela, na kršenje nočnega in nedeljskega počitka, na teptanje koalicijske svobode, na nepriznanje obratnih zaupnikov, na nezmožnost poslovanja inšpekcij dela itd. Izjavlja, da je dolžnost oblastne skupščine, da smatra za svojo dolžnost nadzirati in ugotoviti, v koliko se v oblasti izvajajo zakoni za varstvo in zaščito delavcev in vsako kršitev naznaniti ministrstvu za socialno politiko in zahtevati takojšnje odpravo.

V podrobni debati je govoril še s. Möderndorfer, ki je s sarkastičnimi besedami pojasnjeval razmere v mežiški dolini, zlasti v Mežici, ka-

kor tudi v šolskem svetu. Zahteval je takojšnjo remediuro.

Naši sodrugi so v smislu našega volilnega programa glasovali za to, da se od centralne vlade zahteva takojšnja izročitev vsega premoženja in zakladov, ki je bilo last prejšnjega štajerskega deželnega zbora, oz. dežele, v kolikor se nahajajo v območju mariborske oblasti.

Ko je skupščina rešila te predloge, je bil postavljen v razpravo nov skupščinski poslovnik, kateri je zrcalo klerikalne svobodoljubnosti in demokracije. Skupščinska večina je s tem poslovnikom hotela postaviti in je deloma postavila nagobčenik opozicionalnim poslancem. S tem poslovnikom se omejuje svoboda govora na eno, pol in četrt ure. Za vsak nujni predlog in interpelacijo je potrebno 10 podpisov; predsedniku se daje polna moč, da za vsako malenkost pokliče poslanca na red, ga disciplinira in iz seje izključi itd.

Razumljivo je, da za ta reakcionarni poslovnik naši sodrugi niso mogli glasovati in ga brez diskusije pustiti izglasovati. Radi tega se je vnela živahna in mestoma burna debata, v katero so aktivno posegli vsi trije naši sodrugi.

V splošni debati je najprej govoril s. Grčar, ki je vehementno napadal namen tega poslovnika. (Njegova izvajanja bomo objavili prihodnjič.) Za njim je govoril še sohr. Petejan. Ostala opozicija je bila pri tem velevažnem vprašanju precej pasivna in desinteresirana, kar je zelo karakteristično. V podrobni debati so pri posameznih točkah govorili ss. Petejan, Möderndorfer in Grčar, ki so postavili razne spremenišne predloge, ki so bili večinoma odklonjeni. Predlagali so predvsem, da naj imajo poslanci neomejeno besedo, da naj ima vsak poslanec pravico postaviti vse predloge in interpelacije, naj se odpravi zaobljuba poslancev, katera ni v zakonu predvidena, stoječ na stališču, da so poslanci za svoje delo odgovorni svojim volilcem. Stavili so še razne druge manj važne predloge.

Poslovnik je bil nato v tretjem čitanju sprejet z večino glasov. Proti so glasovali naši sodrugi.

Po sprejetju poslovnika se je določilo število članov za posamezne odseke in sicer po 9 članov, od katerih dobi večina 6, opozicija pa 3 člane v vsak odsek. Od naših sodrugov so bili izvoljeni s. Petejan v finančni, s. Grčar v socialni odsek in s. Möderndorfer pa kot namestnik v obo odseka in bo po potrebi in dogovoru nadomestoval.

Konstatiramo, da je bil ta ključ za odseke brez debate sprejet.

Po izčrpanem dnevnem redu je predsednik odgodil sejo na nedoločen čas.

Kakor se vidi iz tega kratkega poročila, kakor tudi iz poročila meščanskih listov, so socialistični poslanci že v prvih sejah napravili svojo dolžnost. Isto bodo napravili tudi v bodoče. Stališče opozicije, kakor je naša, ni lahko, ker ne sme se pozabiti, da napram nam stoji 42članska večina, da ne štejemo ostale meščanske opozicije, katera bo v vseh razrednih vprašanjih podpirala večino, kakor je to že na prvih sejah storila. Ali vse to ne sme naše delegacije strašiti. Ona mora na svoji poziciji vztrajati in energično braniti interese revnega ljudstva. Prvi nastop naših sodrugov je napravil med vsem delavstvom in ostalo pošteno javnostjo dober vtis; tako mora biti tudi v bodoče. Dolžnost delavstva pa je, da svoje poslance na zunaj podpira in jim daje tisto moralno oporo, s katero bodo premagali vse težkoče, ki jim bodo delale meščanske stranke.

in enaka je filozofija v tej izjavi, ki ima namen delavstvu dokazati, da so bogati ljudje na svetu potrebni, češ, da so oni največji konzumenti.

Zanimivi so izdatki teh ljudi za razno potratno in življenske potrebščine. Ti podatki so po njih lastni izjavi na leto v dolarjih:

Zabave 5.000.000, umetnost, antikvitet 15.000.000, avti 10.000.000, najemnina za avte 1.000.000, sladšice, bonbončki 2.000.000, dobrotvornost 5.000.000. Lekci, parfumi, dišave 4.000.000, elektr. naprave 2.000.000, cvetlice 3.000.000, živila 20.000.000, pohištvo, dekoracije 15.000.000, kožuhovine 16.000.000, garaže 5.000.000, darila 5.000.000, steklo in porcelan 2.000.000, česanje itd. 4.000.000, posoda iz aluminija, kositra in drugih kovin 2.000.000, dragulji in zlatina 20.000.000, perilo in čiščenje obleke 3.500.000, produkti iz usnja 2.000.000, perilo iz platna, čipke itd. 5.000.000, moški čevlji 2.000.000, moška obleka 15.000.000, ženski klobuki in slamniki 15.000.000, troški selitve in vzkladščanje pohištva 1.000.000, godba, glasovirji 2.500.000, stanarina 18 milj. za jedila v restavracijah 10.000.000, papir in pisalno orodje, itd. 2.000.000, potovanja 15.000.000, ženski čevlji 4.000.000, ženske obleke 50.000.000, jahte 7.000.000.

Takoj na prvi pogled opazimo, da je bilo veliko denarja potrošenega za stvari, ki so popolnoma nepotrebne za ohranitev človeškega življenja in se ne morejo prištevati med življenske potrebščine, in pa za opravila, ki jih vsak človek lahko opravi sam, ako ni len in se mu ne ljubi delati.

Pa pristanimo na to, da so vse te reči, ki jih navaja organizacija bogatinov, potrebne za življenje, torej življenske potrebščine. Takoj tu pa nastane vprašanje, zakaj se pa siroma-

kom ne priznajo take pravice do življenskih potrebščin? Ako ima 4000 prebivalcev na Parkovi avenuji pravico potrošiti na leto 280.000.000, zakaj nima te pravice 4000 pridnih in siromašnih delavcev, ki prebivajo na eni ali drugi ulici v delavskem okraju tega velikega mesta? Delavci imajo sicer to pravico priznano samo na papirju, a priznanje take pravice na papirju ni zanje vredno piškavega oreha. Zakaj? Ti pridni in revni ljudje nimajo sredstev, da bi jih izdali za take potrebščine, kot jih kupuje 4000 stanovalcev na Parkovi avenuji. In zakaj nimajo teh sredstev? Ker ne dobe za produkt svojega dela polne vrednosti.

Ako bi ti revni in pridni delavci prejeli za produkt svojega dela polno vrednost, tedaj prav gotovo teh 4000 stanovalcev na Parkovi avenuji v New Yorku ne bi moglo izdati za zabavo in potrebščine na leto dvestosedemdeset milijonov dolarjev.

Da 4000 stanovalcev na Parkovi avenuji lahko izda za svoje potrebščine in zabavo na leto 280.000.000, štiri tisoče siromašnih in pridnih delavcev pa ne izda še osem milijonov dolarjev na leto za najnujnejše življenske potrebščine, je kriv krivični sistem blagovne produkcije in distribucije, v katerem se producira zaradi profita in ne zaradi ljudskih potreb.

Ako se hoče ustvariti gospodarska enakovrednost, tedaj je potrebna izprememba gospodarskega sistema. Kadar se to zgodi, ne bo lahko enaka številna skupina izdala na leto 35krat toliko, kot druga enako številna skupina. Krivica prične v gospodarskem sistemu. Kadar bo ta krivica v gospodarskem sistemu odpravljena, tedaj bomo lahko rekli, da smo tudi gospodarsko enakopravni.

Okoli Šangaja.

Združene evropske sile, Anglija, Francija, Italija so deloma izkrcale svoje prve evropske čete, vendar se zavzetje Sunkiang po kantonskih četah ne potrjuje. Položaj Šangaja je resen, ker ogrožajo mesto begunci severne armije Čangšungčanga. Konzularni kor v Šangaju in tamošnji »internacionalni občinski svet« (1) so sklenili obrazovati obrambeno linijo izven evropskega koncentracijskega ozemlja.

Iz budžetnega predloga Anglije.

Za vojno 115 milijonov funtov, za admiraliteto 305 milijonov funtov šterlingov. Vse to zaradi »mirovne« politike angleške.

Razorožitev ameriškega imperializma.

Senat Združenih držav Sev. Amerike je dovolil nov kredit od 450.000 dolarjev za zgradbo treh novih križark.

Protiangleške demonstracije v Rusiji.

V celi Rusiji je došlo do velikih protiangleških demonstracij.

Na angleško noto je sovjetska vlada odgovorila ter povdarjala na angleško grožnjo, da bo prekinila trgov-

ske in diplomatske stike z Rusijo, da ako Anglija to stori, ne bo zaradi tega jokal noben Rus, da pa se mora Anglija dobro zavedati, da prevzema v takem slučaju tudi popolno odgovornost na vse posledice takega koraka.

Avstrijski sodrugi v predpripravi za volilni boj.

Veliki zbor zaupnikov soc. dem. stranke na Dnaju je napravil sledeče sklepe:

1. Vsi strankini izvoljeni javni funkcionarji, (poslanci, obč. svetniki) plačajo od 1. febr. dalje v volilni sklad 5% svojih prejemkov.
2. Vsi nastavljeni inštitucij delavskega gibanja, plačajo od 1. febr. dalje v volilni sklad svoto, ki jo bo določilo strankino načelstvo.
3. Vsi organizirani sodrugi in sodružice plačajo od 5. februarja dalje 10 grošev tedensko.
4. Brezposelni strankini člani so od dajatev v volilni sklad oproščeni.
5. Z pobiranjem teh prispevkov se poverijo obratni zaupniki, ki morajo tekom treh dni po vsakem terminu obračunavati pri svojih lokalnih ali okrajnih organizacijah.
6. Vsi sodrugi in sodružice, ki niso zaposleni v obratih, obračunavajo v svojih okrajnih organizacijah.
7. Za kritiranje prispevkov v volilni sklad se uredijo posebne znamke po 10 g., 1, 5 in 10 šilingov, ki se nalepljajo v članske knjižice.

Slovenski javnosti!

Ob obletnici smrti prvega ljubljanskega ljudskega župana dr. Ljudevita Periča so sklenili pokojnikovi prijatelji in sodelavci, naj se počasti njegov spomin predvsem na ta način, da se mu postavi dostojen nagrobni spomenik. Podpisaneu odboru se je poverila naloga, da se obrne na vso slovensko javnost s prošnjo za blagohotne prispevke v ta namen.

Izpolnjujoč poverjeno naročilo, se obrača podpisani odbor s prošnjo na vse prijatelje in častilce spomina in dela pokojnega župana dr. Periča, naj prispevajo po svojih močeh, da se mu postavi na ljubljanskem

pokopališču pri Sv. Križu časten spomenik, ki bo pričel spoštovanje in zahvalo vsega delovnega ljudstva svojemu voditelju in zaščitniku.

Prepričani smo, da bo naš poziv našel iskren odmev v srcih vseh znancev in prijateljev, ki so poznali pokojnika ter cenili njegovo delo in spoštovali njegovo socialno udeleževanje.

Prispevki naj se pošiljajo Mestni hranilnici ljubljanski z označbo: »Dr. Peričev spomenik«.

Jože Rozman, s. r., t. č. predsednik.
Dr. Ivan Stanovnik, Ivan Kralj, Janko Nep. Jeglič, Ivan Pestotnik, Jože Languš, Rado Četelnik, Jože Pirc, odborniki.

Nekaj poučne statistike . . .

Na Parkovi avenuji v New Yorku živi štiri tisoč družin. Te družine potrosijo na leto za udobno življenje dvestoosemdeset milijonov dolarjev. Prebivalci na tej avenuji imajo povprečno petinsedemdeset tisoč dolarjev letnih dohodkov, nekateri pa imajo več kot milijon dolarjev letnih dohodkov.

Ti prebivalci imajo svojo organizacijo, ki se imenuje Park Avenue Ass'n. Ta organizacija je podala izjavo, v kateri naglašja, da so najboljši konzumenti bogati ljudje. Ti bogatini s svojim obširnimi konzumi pripomorejo k blagovni produkciji in tako skrbijo, da so delavci zaposleni. Taka

Dnevne novice.

Našim p. n. naročnikom! Danes smo razposlali vsem naročnikom poštne položnice. Posebno opozarjamo one, kateri so še v zaostanku, naj se vendar že zavedajo, da se mora delavski tisk sam vzdrževati in da je to mogoče le na ta način, ako naročniki redno pošiljajo svojo naročnino. — Vse tiste naročnike, ki so naročnino že poravnali, pa prosimo, da shranijo položnice za prihodnjico. — Uprava.

Ljudstvo jih bo sodilo. Režimski listi, med njimi tudi klerikalni »Slovenec« je te dni iz beograjskih listov posnel vest, češ, da so vladni gospodje ob priliki dogodka v parlamentu z onim Ristićem, grozili, češ da bo ljudstvo sodilo tiste, ki so Ristića vsega stolčnega pripeljali v parlament ter kazali njegove rane kot dokaz nasilnosti, ki vlada pri nas, zlasti doli v Beogradu in Srbiji. Danes, ko je vsa poštena javnost na strani tistih, ki so hoteli s to demonstracijo v parlamentu strahovanemu narodu pomagati do pravice in demokracije, pa se upajo gotovi ljudje, med njimi tudi naši hlapčevski klerikalci, ponavljati grožnjo, da bo ljudstvo sodilo tiste, ki se branijo proti srednjeveškemu batinaštvu! To je resnična kulturna sramota za nas Slovence, katere baje baš samo klerikalci zastopajo. Mi smo namreč mnenja, da ni to nečuten škandal, da se je to v parlamentu zgodilo, nego to, da vladajo v centrali v Beogradu take batinaške razmere. To je sramota in ta se ne da braniti. Naj tudi svetovni listi, med njimi tudi dunajska Presse, piše o škandalu, ki mu ni primere! Škandal je vendarle samo v batinaštvu in škandal je, da se upa kdo braniti take razmere. Samo to je konsekvantna morala, ne pa vaša klerikalno-krščanska, pa makar da ste zadnje dni že začeli retirirati!

Ljubljanska stanovanjska akcija vladnega komisarja. Pričakovati je, da se ljubljanska stanovanjska akcija v veliki meri posreči, če se ne bodo vmešavali vanjo vplivi, ki bi utegnili nje pomen zmanjšati. Povedali smo že, da utegnejo imeti le velike stanovanjske hiše z majhnimi stanovanji pravi efekt, in sicer iz dveh razlogov. Prvič, ker je treba mnogo stanovanj, in drugič, ker so majhna stanovanja cenejša kot stavba in kot najemni objekt ter odplačljiva z manjšimi žrtvami, zlasti ob nestanovitnih valutnih razmerah. Nedvomno smo prijatelji in je celo naša zahteva, da bi se gradile enostanovanjske hišice kot vrtna kolonija, toda v take kolonije bi se vtaknilo vsaj eno tretjino več denarja in bi tudi mogli z razpoložljivim zneskom graditi mnogo manj stanovanj. V prvi vrsti je potreba mnogo stanovanj, ker jih ni. Igra pa pri tem še drugo vprašanje. Dunajska občina je zgradila tudi v prvi vrsti velike stanovanjske hiše, a poleg tega tudi stanovanjske kolonije. To je pa zmogla le kot vlemesto in ker je še danes najmočnejše gospodarsko središče Avstrije, dočim je Ljubljana le majhno mesto ter igra, kot tudi v državi, le podrejeno gospodarsko vlogo. Vire, ki jih lahko dobi in nosi bremena veliki Dunaj, jih majhno pokrajinsko mesto ne zmore. Iz teh razlogov bi bilo povsem napačno, če bi hoteli trati večje zneske stanovanjsko-gradbenega posojila potratno, da bi bilo potrebno, v svrhe, ki bi kakorkoli škodovala njenemu uspehu. Mnogo in čim več stanovanj, to je zaenkrat najglavnejše vprašanje, ker Ljubljana potrebuje mnogo nad tisoč novih stanovanj.

Komedija z velikima županoma. Za oblastne skupščine so pripravljali klerikalci hude napade na oba velika župana. Pred točo in gromom ju je obvaroval policijski minister in ju pozval k sebi v Beograd. K tej aferi in tej nameri pa le sledečo pripombo: Veliki župan je po svojem zvanju zaupnik režima, predstavnik vsakokratne bogu dopadljive in nedopadljive vlade. Če bodo torej tempirali klerikalci svoje topove na Balthičevo in Pirkmajerjevo glavo, tedaj bodo dušili in mamili plini radikalno-

klerikalno pobratimijo. Žalostno je, da trpe klerikalci za velike župane take ljudi, katerim niti sami ne zaupajo. Kako naj jim potem zaupa dobro ljudstvo in kako naj imamo mi do takih ljudi primeren respekt?

Diktatura in parlamentarizem. Glasilo našega fašizma, Narodno Delo v Zagrebu, ki se dosledno izjavlja za opustitev parlamentarizma pri nas in zahteva, da se vsa moč v zemlji prepusti »iskušenim našim ratnim vodam«, je tudi o priliki konstituiranja novih oblastnih skupščin zabrenkalo na poznato struno. Seveda ne pozabi konstatirati, da samoupravne skupščine v svojem dosedanjem poslovanju (3.—5. dne) niso dale narodu »baš ničesar«, zato pa izračuna, da pomenijo poslanci narodne in oblastnih skupščin ravno 1000 Din za državljana. Nikdar da ni narod toliko plačeval nvanjemu sovražniku, nego mora plačevati nosilec našega parlamentarizma. Tako se vnema list za — absolutizem, za »prosvitljeni absolutizem«, kakor ga imenuje. Ko se je list že izkazal kot tako dobrega računarja, bi mu svetovali, naj izračuna, koliko obremenitve pomenijo na državljana penzije mladih, delazmožnih generalov, polkovnikov, podpolkovnikov in majorjev, ki jih je postavila »absolutna država v državi« naša militaristična vojaška uprava kot rezervno garnituro v »depo«, da tamkaj sanjajo, kako bi bilo prijetno, da se dokopljajo do diktature v civilni upravi, ko jim je v upravi vojske trenutno odklenkalo. Potem bi vsaj vedeli, koliko dobivajo poslanci za svoje delo, bodisi že to dobro ali slabo, in koliko omenjena čreda za same sanjarije.

Narodni socialisti v novih monturah. Začetkom marca bodo imeli bivši narodni socialisti z demokrati zaeno ustanovni kongres narodne strokovne zveze. Pripovedujejo in zagotavljajo, da bodo takrat oveko večili in tudi nazven manifestirali to pobratimijo. Želimo obenem dober tek pri taki pojedinosti. Drug drugega so vredni in drug drugega so lahko veseli.

»Lozunga«. Pri vojakihi vtepejo vsakemu vojaku »lozunga« v glavo. Na straži je vsak moral vedeti, kateri klic ga pusti mimo straže. Tudi v politiki so uvedli klerikalci in demokrati svoje »lozunge«. Za klerikalce je taka izmišljena »lozunga«: v službi večnega, za demokrate pa: v službi demokracije. Lumparija in sleparija pa je oboje, eno in drugo. Za oba pa bi najbolj odgovarjala takale lozunga: juhe, za profit in dober pa lahek zaslužek.

Centrala strelskih društev, ali kakor jih imenujejo v srbohrvaščini »streljačke družine«, se je ustanovila za mariborsko oblast v Mariboru. Namen teh društev je, po poročilu časopisov, dvigati »patriotično zavest« med ljudstvom, učiti ga v umetnosti streljanja (na žive ljudi) in vzgojiti hrabre borce za domovino (in za obstoječi »idealni« družabni red). Za enkrat se omejuje še samo na odbor, pa že ta nam pove dosti: predsedstvo vodi polkovnik in v odboru so poleg drugih oficirjev tudi aktivni in bivši Orjunaši. Bogu bodi potoženo, da so med njimi tudi zdravniki in pedagogi. Mislimo, da je zdravnikova naloga bolj vzvišena in da bi bilo bolj človekoljubno, ohranjati ljudi zdrave in zadovoljne, kakor pa sodelovati pri organizaciji, ki ima namen napravljati iz zdravih ljudi pohabljenega goljufane invalide. Pedagogi bi pa morali vzgajati mladino v sočutju in ljubezni do sočloveka, ne pa ji potiskati morilno orožje v roko. Še pred par dnevi se je naše časopisje otesalo očitka v proglasu socialistične internacionale, ki je zborovala v Parizu, da se Jugoslavija mrzlično pripravlja na vojno. Kaj pa so ta strelska društva drugega kakor priprava na vojno? Našim vojaškim krogom se zdi preniško mednarodno določeno število 104.000 mož naše vojske, poleg okroglo 40.000 mož policije, žandarmerije in finančnih stražnikov. In da bi mogli to število zvišati, ne da bi

prišli v konflikt z mednarodno določbo, so se začeli posluževati metod italijanskih fašistov ter nemških in madžarskih monarhistov, da si vzgojijo vojaško rezervo za vse slučaje. »Kdor za meč prime, bo z mečem končan!« pravi evangelij; naši klerikalci pa v svoji veliki »ljubezni do bližnjega« delajo reklamo za ta strelska društva, pozabljač peto božjo zapoved, ki pravi: »Ne ubi-

Maribor.

Zanimivo predavanje smo poslušali prošle nedeljo popoldne v Ljudskem domu. Govoril je sedanj tajnik Mednarodnega urada Dela v Ženevi, sodrug Živko Topalović o mednarodnem položaju, kakor ga je ugotovila seja socialistične internacionale v Parizu. Zasledovali smo gigantski boj, ki ga bojuje kitajski proletarijat proti angleškemu kapitalizmu, ki je zbežal pred lastnimi delavci doma, ker je našel v Kini torišče, kjer delavstvo ne uživa sicer nikakih socialnih pridobitev, zato pa služi ob 12 urnem delavniku svojim kapitalistom 400% dividende. Revolucija na Kitajskem ima svoj socialen značaj, ker pa gre proti tujemu kapitalizmu, tudi nacionalno obeleži je v združila v enem taboru vse sloje. Da si ohrani Anglija prosto roko v Azijo, je postavila v Evropi svojega žandara v osebi Mussolinija in njegove fašistovske Italije, in zasledovali smo njegovo akcijo na Balkanu, kjer je izkoristil nerednost naših domačih državnikov v njihovi albanski politiki, da uveljavi italijansko ekspanzivnost. Rožljanje s sabljo od strani naših imperialistov je iz vseh naših sosedov napravilo zaupnike Mussolinijeve in potreba bo previdnosti, da ne zabredemo v kake katastrofe, kajti Balkan je še vedno ono ognjišče, kjer se kuhajo vojske v Evropi. Bližamo se zanimivemu razvoju stvari tudi pri nas. Delavskemu razredu narekuje življenski interes, da je ob važnih zgodovinskih momentih enoten in močan. Torej, v smotretem organizacijskem delu je gledati glavno vsebino delavske politike.

Članski sestanek! — V sredo, dne 2. marca ob pol 8. uri zvečer se vrši v Ljudskem domu članski sestanek. Poročali bojo naši oblastni poslanci o poteku zadnjega zasedanja mariborske oblastne skupščine.

Delavska telovadna enota »Svoboda« Maribor sklicuje za nedeljo, 6. marca, svoj letni občni zbor ob 9. uri popoldne v »Ljudskem domu«. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika; 2. poročila funkcionarjev; 3. volitev novega odbora; 4. določitev prispevkov; 5. delovni program; 6. razno. Udeležba je za vse člane dolžnost. — Odbor.

Cela družina osumljena stekline. Zadnjič smo pisali, da naj oblasti ukrenejo vse potrebno, da se družino, od stekline umrlega Svenška stavi pod nadzorstvo. Zvedeli smo te dni, da so vso družino iz vasi pri Št. Lenartu prepeljali v Celje v Pasteurjev inštitut, da vso družino preiščejo, ker obstoja sum, da bi bili lahko tudi oboleli na steklini, bodisi od tedaj, ko je oni stekli pes še živ, bodisi pozneje. Menda bodo le govoriče, ko pripovedujejo, da se je pri vseh že konstatirala oboležnost. Najbrže so jih le radi varnosti preiskali in je prav, da se je to zgodilo. Analiza bo kmalu pokazala, kaj je na stvari. Pozdravljamo skrbnost oblasti, zlasti Pasteurjevega inštituta, in želimo, da bi se vedno in povsod tako ravno. — Ljudi pa ponovno opozarjamo, naj zaupajo v vseh sumljivih slučajih, če koga ugrizne pes, imenovanemu inštitutu ozir. zdravnikom. Boljše nekaj stroškov, kakor smrt, kakršna je doletela Svenška.

Iz mestnega kopališča se čuje, da se premalo pazi na to, da ne zdravi ljudje (slučaj se je zgodil v ženskem oddelku) puščajo v kopel masažo, kar pod nobenim pogojem ne bi smelo biti. Bolni ljudje se morajo za čas bolezni doma kopati, ne pa hoditi med zdrave ljudi, ako imajo nalezljive, zlasti spolne bolezni. Nato opozarjamo zlasti mestni magistrat, ki naj da tamošnji upravi točna in stroga navodila.

Celje.

Javno predavanje o »Fordu in marksizmu« priredi celjska podružnica »Svoboda« v četrtek, dne 3. tm. ob pol 8. uri zvečer v mali dvorani »Celjskega doma«. Predava sodrug Dr. Henrik Tuma iz Ljubljane. Po predavanju se bo vršila diskusija. Na to važno predavanje in diskusijo so vabljeni vsi, ki se s temi vprašanji bavijo in se za nje zanimajo. Sodrugi in sodružice pa naj vršijo agitacijo za čim večjo udeležbo.

Važna konferenca. V četrtek, dne 3. marca (po predavanju »Svoboda«), se bo vršila jako važna konferenca funkcionarjev in zaupnikov vseh celjskih razrednih organizacij in društev. Organizacije in društva, ki so dobila vabilo, naj sigurno delegirajo na konferenco vsaj dva zastopnika. Razpravljalo se bo v prvi vrsti o reorganizaciji in oživotvortvi kulturnega dela med celjskim delavstvom, pa tudi o drugih zadevah, zato naz vse organizacije pošljejo delegate.

Izvršite to, kar vam je zelo pri srcu — tam, kjer je res potreba! — »Nova doba« je priobčila članek znanega gospodar. strokovnjaka Milivoje Saviča. Gospod Savič zahteva pravcato revolucijo v pogledu zaposlitve inozemcev, ki bi, ako bi se naredilo, kar on želi, imela nedogledne posledice v razvoju naše industrije in gospodarstva sploh ter bi izzvala v inozemstvu represalije na škodo naših ljudi, ki so prisiljeni hoditi s trebuhom za kruhom — izven države. Pa naj bo karkoli, — so le slučaj, kjer je potreba remedure, kakor n. pr. v neki celjski tovarni, kjer si neki inozemski gospod — pa ne delavec — dovoljuje marsikaj na škodo delavcev. Proti temu gospodu pa se ne ukrene ničesar, menda zato ne, ker imajo v dotični tovarni besedo in akcije — razni celjski »narodni« gospodje, ki so zelo blizu »Nove dobe« v družbi z — nemškimi kapitalisti! Lebe wohl in — živijo!

Trbovlje.

Ob priliki proglasitve Trbovelj za trg, se je vršila tudi svečana seja obč. odbora, na kateri je član klba SLS g. Obršek stavil predlog, da naj bi občina ob tej priliki votirala za zgradbo stanovanjskih hiš Din 1.000.000, ni pa povedal, kje naj občina dobi tozadevno kritje. Vsled tega se je njegov predlog odstopilo finančnemu odseku, da ga prouči in skuša najti potrebne vires. Finančni odsek, kakor tudi obč. svet sta se s tem vprašanjem pečala in prišla do zaključka, da je v sedanjih težkih časih nemogoče pristopiti k povišanju davkov in užitnine, ker so že itak davkoplačevalci ogromno obremenjeni. Vsled tega je županstvo napravilo vlogo na ministrstvo za soc. politiko, v kateri navaja, da TZD meče trboveljske občane iz rudniških stanovanj, vzlic temu, da ima rudnik cele hiše prazne. Občina sicer te deložirance podpira po svoji moči, ne more jim pa dati stanovanja, ker vlada pač pomanjkaje stanovanj. Vsled tega prosi ministrstvo, da isto blagovoli odrediti, da sme občina pobirati doklado v znesku Din 1.— na tono premoga in to toliko časa, da se bo zgradilo zadostno število stanovanjskih hiš, da ne bo potreba družinam v zimskem času stanovati pod kozolci in v drvarnicah, kakor je to sedaj slučaj. Odkar je mogoče nalagiti doklade na vino, pivo in druge življenske potrebščine, je tem bolj upravičeno, da se naloži na premog, ker to velikansko bogastvo se izvaža iz občine, od česar pa ona nima družega, kakor da mora podpirati na stara leta one, ki jih je TPD do skrajnosti izmzgala in vrgla nato brez usmiljenja iz stanovanja. Cela

zadeva je sedaj odvisna od dobre volje ministrstva, in videli bomo, kaj se bo ukrenilo, da se odpomore in reši stanovanjsko vprašanje. K zadevi se še povrnemo.

Zagorje ob Savi.

Ko je bil lansko leto legalno izvoljen občinski zastop, v katerem je dobilo razredno opredeljeno delavstvo večino, so smatrali gotovi krogi, stojčiji blizu demokratske stranke (ali pa celo njeni pristaji) to, za nevarno interesom Trb. prem. družbe, so ta občinski zastop razpustili. Nato so imenovali na predlog iste, v gerentski svet za gerenta osebo, ki je tako priljubljena med tukajšnjimi občani, da si je še celo tukajšnji demokrati, kot svojega pristaja, niso upali postaviti na kandidatsko listo za občinske volitve. Kako gospodari v občini ta zli duh Trb. prem. družbe, izražen v osebi g. ravn. Loskot-a, predstavljen po osebi gerenta g. D. Korbarja, ne bomo danes razpravljali. Povemo samo to, da imata od tega gerentovanja interes samo Trb. prem. družba in pa cementna industrija v Zagorju brez d. d. Ker pa takšno gospodarstvo, ki je individualnega značaja, ne more odgovarjati interesom občanov, smo mi nadležni socialisti že opetovano zahtevali razpis občinskih volitev. Pod RR. vlado so se celo naši klerikalci v svojem »Slovencu« večkrat podpirali naše stališče, čeprav tudi tukaj drži vsemogočni predstavnik Trb. prem. družbe v Zagorju, svojo težko roko nad njih gospodarskim obstojem. Toda tudi oni niso uspeli kot takratna opozicijska stranka. Toda nekam čudno se nam zdi, da se sedaj nič ne zganejo, ko so mogočna vladna stranka. Saj vendar ja niso dobili g. predstavnika Trb. prem. družbe od vesoljne odveze za storjene grehe na gospodarskem polju občanom Zagorske občine. Zato si dovoljujemo zaprositi gg. klerikalce v vladi, da pospešijo razpis občinskih volitev v Zagorju. Zakaj prebivalstvo občine Zagorje ne mara dalje imeti v občini gg. Loskot-a in Korbarja. Pa tudi klerikalcev se bo skušalo otresti, kolikor mogoče. Zakaj v temi se Zagorjanom ne ljubi več hoditi.

Ježica.

V soboto, dne 12. febr. se je vršil občni zbor krajevne organizacije SSJ na Ježici, na katerem je poročal v splošnem političnem položaju in o organizaciji s. Čebular iz Ljubljane. Po poročilih se je priglasilo več navzočih za vstop v stranko, na kar se je potem izvolil sledeči odbor: s. Čamernik Franc, predsednik, s. Škerl Josip, tajnik, s. Kunst Franc, blagajnik, ss. Zorman Fr. in Černivec Fr. kot člana odbora. Volitve v oblastno skupščino so tudi takoj pokazale, da naši sodrugji vedo kaj hočejo, ker kakor je okraj mali, je oddalo lepo število volilcev svoje glasove socialistični stranki. Vsa ljutost bojevanja nasprotnikov proti naši stranki ni nič zaleglo ne od ene ne od druge strani, ker tam stoji krajevna organizacija kot mala trdnjava, katero uspešno branijo naši vrli sodrugji, zavedajoč se svoje naloge, da naša ura še ni prišla, ker se šele utrjujemo za boj, ki mora biti za nas uspešen in zmagovit. Sodrugi v drugih okrajih, vzemite si za vzgled Ježiško

organizacijo, kjer še nimate organizacije naše stranke, snujte jo, toda čimprej, ker čas je drag, sila pa nujna, da se potom močnih organizacij socialistične stranke postavimo v boj proti pohodu reakcije in tiranstva in tudi v boj proti nameranim novim vojniam. Dovolj je teklo proletarske krvi, dovolj trpljenja in gorja — sedaj hočemo pravic za pošteno življenje. Naj se širi duh proletarske zvestobe socialistični stranki celega sveta. — Poročevalec.

Jesenice.

Dragi urednik! Gotovo mi odstopiš nekaj prostora v listu, da se zopet enkrat po dolgem času čuje o razmerah v proletarskih Jesenicah, ki niso baš ugodne za nas, to pa vsled naše malobrižnosti za dvig delavskega pokreta. Ali tega bo moralo biti konec; zavijajmo že enkrat rokave ter idimo na delo.

Sodrugi, ali ne vidite črne nevarnosti klerikalizma in kapitalizma, ki počasi napreduje po svojem agresivno sestavljenem načrtu, proti našim organizacijam, proti nam, ki še dvigamo rdeči prapor socialistične ideje, ki še nismo pozabili terorja teh ljudi napram socialistični misli, pred in med vojno, proti kateremu, je delavstvo dalo izraza v tem, da je v veliki večini vstopilo v socialistične organizacije. To ni dalo meščanskim strankam miru, posebno našim klerosem. Spomnimo se sodrugji, s kakšnim veseljem so te stranke gledale ter podžigale boj med nami delavci, ki je nastal v pretečih letih razkola v političnih in strokovnih organizacijah. Ali niso bile ravno črne sile najbolj na delu, ki so netile in pihale v ogenj teh bojev med nami. Ko so naše moči omagale vsled tega, ko smo zapravili zaupanje mase v samega sebe, ni stopila ne ena meščanska stranka v boj za pravice delavstva v tovarni, še manj pa v javnem političnem življenju. Sodrugi, nauk vsega našega dela v bodoče bodi ta: korakajmo strumno naprej k cilju, ali vedno glejmo nazaj na zgodovino našega boja, ter uravnajmo našo pot po njenih naukih, kajti zgodovina je učiteljica proletariata.

Kaj se godi okoli nas? Ali niso vse črne sile na delu, ali ne vidite, kako skrito in zvijačno delujejo z vsemi močmi, da mučijo pokret razred. delavstva na Jesenicah, ki jim ne ugaja. Borbo proti nam vodijo na vse načine, in sicer delujejo pri tem; prižnica, spovednica, ter zadržne in prosvetne organizacije in časopise. Zato sem se odločil, da o tej borbi, ki se vodi proti nam, po svojih močeh objavim v naši »Del. Politiki«, kako delajo nasprotniki, da prikažemo delavstvu nevarnost, ki nam preti. Če zmagaja nasprotnik na vsej fronti proti nam, bo gorje še hujše v naših družinah kot je danes.

»Slovenec« kaj pogosto prinaša novice iz Jesenic ter v njih direktno in indirektno lopa po nas. Žalostno je le to, toliko delavskih listov, ali v nobenem se ne najde dopis, ki bi lopnil nazaj. Zato hočem opisati danes sledeče. Kot znano je udeležena naša Stavb. in gost. zadruga v kinopodjetju g. F. Sablatnika, ter se več let že predvajajo sleherno nedeljo in praznik kino predstave v dvorani Delav. doma. Da so mogle naše organizacije

pridobiti dvorano za svoje delovanje, se je morala sezidati za kino nova dvorana, ki je v toliko dograjena, da se predstave vrše v njej. Otvorjena je bila 29. jan. tl. Od tega dne je stara dvorana na razpolago našim organizacijam, ki so to v polnem izrabile. Res, da so se vršile le plesne prireditve, ali kaj hočemo, naše delavstvo se ne zanima v tisti meri kot prejšnja leta za razne kult. prireditve, zato so plesne prireditve še najbolj obiskane. To pa boli »Slovenčevga« dopisnika. 13. februarja se je zopet obregnil ob to in sicer joka, da sta obe dvorani, ki prideta za ples v poštev, oddani vse nedelje letošnjega predpusta za ples. Nato piše: žalostno je videti v jutranjih urah, ko 16—18letna dekleta lazijo okoli plesnih dvoran. Nato sledi: »prosvetni referent Ljud. vseučilišča naj v predavanju pojasni, v koliko škoduje telesu tako ponočevanje.

Istotako grme proti plesu raz prižnice vsako nedeljo tega meseca, grozi se s peklenjskimi kaznimi za udeležence plesov ter proklinja gostilničarje, ki za črn Judežev denar dajejo dvorane za ples, kjer se zapravlja »čistost in nedolžnost« in ne vem kaj še vse. V splošnem nimam simpatij za plesne veselice, in tudi tem ljudem bi se ne smelo oporekati, če bi imeli resne namene. Ali pogledjmo resnici v obraz!

Dokler so se na Jesenicah vršile kinopredstave le v našem Del. domu, ki so bile polno obiskane, je to naše klerikalce, osobito naše dušne pastirje, grozno bolelo, ker so videli, da se velike svote denarja stekajo v naše blagajne in da ta denar tudi služi povzdigi delavske moči, ker geslo »brez denarja se ne ustvari nič« velja tudi pri klerikalcih. Vi ne veste, kako pregrešen je bil kino, ki da pohujšuje mlado in staro, ter da vodi po »široki cesti v pekel«. Ali to ni nič pomagalo, kino je bil še bolj obiskan. No — in danes? »Katoliško prosvetno društvo« je toliko časa prošlo okoli oblasti, da je dobilo kinokoncesijo, ter že več ko leto dni redno predvaja kinopredstave. Ob pričetku so dejali, mi bomo igrali le pobožne in katoliški vzgoji dostojne filme; ali — niso še kazali na platnu Kristovega trpljenja, pač pa iste filme, ki tudi vzbujajo pri mladih in starih — hm — razne skušnjave, tako se kaže na platnu filmska zvezda v vsej svoji dražesti telesa in pomanjkljivosti obleke, ki menda kruto žali po katoliški morali »sveto čistost in sramežljivost«. Gospodje, po vašem učenju je poljubovanje in ljubimkanje greh, toda tudi v vašem kinu gledajo Orli in Orlice ter razne device, kako se ljubimka, ter to v praksi izvajajo po temnih nočeh. Pa kaj to, saj tudi dušni pastir hodijo v ta kino. Danes se čez kino ne zabavlja več raz prižnice, ker ta baje ne vodi več v pogubljenje. Fakt pa je, da se blagajna katol. društva polni sedaj le iz kinopredstav. Toliko o kinu, sedaj pa ples.

Plesne veselice so se na Jesenicah vedno vršile ob vsakem letnem času, ali ni se grmelo toliko proti njim, kot sedaj, ko se v dvorani Del. doma vrše nedeljske plesne veselice. Dopisniku »Slovenca« na uho: ta borba proti plesu se vrši zato, ker so plesne prireditve vedno dobro obiskane, ter se dohodki teh veselic ne stekajo v vaše

klerikalne blagajne. Da, gospodje, če bo šlo to tako naprej, menda ne bo dolgo, ko boste tudi vi prirejali plesne venčke v vaši katoliški dvorani (takrat bo še lušno, kaj . . .).

Dopisnik se žalosti, ker v jutranjih urah mlade deklice lazijo okoli plesišč — no, potem pa lazi okoli plesnih dvoran tudi sam, ker drugače bi teh deklic ne videl. No, morda ga tudi navdaja želja po plesu. Gotovo prakticira, kako bi se dalo plesne venčke in enake prireditve, za katere je mladi i stari svet še ves navdušen, prirejati tudi v katoliški dvorani, ker blagajna bi se tudi s tem zelo opomogla in bi se na ta način delalo raznim »bržverskim društvom« spešno konkurenco.

Dalje se obregne dopisnik ob »prosvetnega referenta« Ljud. vseučilišča, da naj pojasni ljudem, kako škoduje ponočevanje. Jaz sem pa tega naziranja, pustite pri miru tega moža, ker v preveliki meri žrtvuje svoje moči in znanje za izobrazbo proletariata, ki želi napredka in izobrazbe, svobodne znanosti. To vas boli, kaj ne g. dopisnik. Zakaj pa Vaši »referentje« iz farovža, ki so štirje ne gredo razlagat med ljudstvo škodljivost alkoholizma in ponočevanja. Žrtvujte se i vi ter izobrazujte proletariata v izobrazbi, ki naj ga vodi k borbi za svobodnejše in boljše življenje tu na zemlji, ne pa da mu obljubujete samo sijajno življenje onkraj kot neumnost za ukradeni tukaj.

Toliko naj velja za danes. Vi sodrugji pa, vsi v vrste socialistov, kot resni borci za svobodo duha, ki ne klonejo svoje glave pod jarem črne reakcije, ki skuša ubiti svobodni duh v proletarcih, ki naj bi robotali za njene cilje z dušo in telesom. Konec naj bo malobrižja, vstanite bratje, solnce je že visoko, glejmo da nas noč ne prehit.

Eden, ki opazuje.

Šport.

Seja del.-km. športne podzveze »Svobode«.

Sklicujem sejo del.-km. športne podzveze »Svobode« za soboto, dne 12. marca 1927 ob pol 8. uri zvečer v prostorih centralnega tajništva »Svobode« v »Delavskem domu« v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Smernice za delavski šport v pomladni sezoni.

2. Akcija za nastop reprezentance delavskih športnih klubov Slovenije (odnosno tudi Zagreba) z reprezentanco inozemskih delav. klubov za časa vsedelavskega izleta v Ljubljani (Binkošti).

Pozivljam zastopnike del. športnih klubov, da se seje sigurno udeležijo.

Predsednik.

Kino.

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od srede, dne 2. marca, do vključno petka, 4. marca: »Charli Chaplin in trafikantinja«. Skrajno humorističen film, ki bo de gotovo zbuja salve smeha. Film se je predvajal v vseh večjih kinih in je doživel velikanski uspeh in s sigurnostjo pričakujemo, da bo de tudi pri nas zbudil velikansko zanimanje, kakor ga pač zasluži film, v katerem nastopa Charli Chaplin, o katerega zakonski aferi govori sedaj pač celi svet. Pridite, ogledite si in smejte se! — Pride: Od 5. do 8. marca: »Senzacionalni knez«. Od 9. do 11. marca pa: Harry Hill v svojem najboljšem filmu: »Maska št. 74«. — Odslej se dobijo znižane vstopnice le proti železniški legitimaciji.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV

R. Z. Z. O. Z. V. MARIBORU, RUŠKA CESTA ŠT. 3
se priporoča za izdelovanje obleke za dame in gospode po meri. — Lastna zaloga češkega in angleškega sukna vseh vrst. — Solidna postrežba.

Najfinejšo akacijevo strd

razpošilja v pločevinastih škatljah po 50 kg za Din 1000—, po povzetju

FRANJO ROLLER, velebčelar, Borovo-Vukovar.

Obiščite

I. dalmatinsko gostilno

Obiščite

Ex. Kirbiš, Maribor, Vetrinjska ulica št. 3

Pristno dalm. vino lastnega pridelka. Gorka in mrzla jedila po zmernih cenah

KLOBUKE, ČEPICE, OBLEKE,

perilo, čevlje, dežne plašče, dežnike, palice, nogavice i. t. d. kupite najcenejše in najboljše pri

Jakob Lah, Maribor, samo Glavni trg 2.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18.

Moderno in higiensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozrajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnje pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Naročajte in širite »Del. Politiko«.